

РЕФЕРАТ

**ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО НАСЛОВНО ЗВАЊЕ НАСЛОВЕН ДОЦЕНТ/
НАСЛОВЕН ВОНРЕДЕН ПРОФЕСОР ЗА НАСТАВНО-НАУЧНАТА
ОБЛАСТ ПЕДИЈАТРИЈА НА ФАКУЛТЕТ ЗА МЕДИЦИНСКИ НАУКИ ПРИ
УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП**

Со Одлука бр. 2002-219/5 од 1.9.2023 година донесена на седница на Наставно-научниот совет на Факултет за медицински науки, одржана на 1.9.2023 година, определени сме за членови на Рецензентска комисија за избор на наставник во насловно звање насловен доцент/насловен вонреден професор за наставно-научна област педијатрија на Факултет за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип во следниов состав:

- **академик проф. д-р Нада Поп-Јорданова**, редовен професор во пензија за наставно-научната област педијатрија – претседател;

- **проф. д-р Оливера Муратовска**, редовен професор во пензија за наставно-научната област педијатрија – член;

- **проф. д-р Ивица Смоковски**, вонреден професор за наставно-научната област ендокринологија и заболување на метаболизмот, вработен во Универзитетската клиника за ендокринологија, дијабетес и метаболички нарушувања во Скопје и на Факултет за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип – член.

Конкурсот за овој избор беше објавен во весниците „Слободен печат“ и „Коха“ на 17.8.2023 година и во предвидениот рок се пријави: насловен доцент Анета Демерџиева, доктор на медицински науки од научна област педијатрија.

Врз основа на приложената документација од кандидатката, чест ни е на Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки да му го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Д-р Анета Ѓорги Демерџиева е родена на 19.2.1967 година во Скопје, каде што се стекнува со основно и гимназиско образование. На Медицинскиот факултет во Скопје дипломира во 1991 година со просечна оценка 9,67. На Клиниката за детски болести - Скопје се вработува во октомври 1995 година. На 22.12.2000 година завршува специјализација по педијатрија на Клиниката за детски болести при Медицинскиот факултет во Скопје. По завршување на специјализацијата била распределена и работела на Одделот за доенче и метаболизам, Одделот за психофизиологија и Одделот за цистична фиброза. Од 15.1.2015 година го сменила работното место и е вработена во Клиничката болница „Ацибадем Систина“ на Одделот за педијатрија.

Стручна активност

Во областа на педијатријата и посебно психофизиологијата се едуцирала преку повеќекратни стручни престои во земјава и во странство – септември 2001 година – тренинг курс за ЕЕГ биофидбек во Прага, Чешка Република; од септември до декември 2006 година – курс по детска и адолесцентна психотерапија во Ѓаковица, Косово, под раководство на тим на професионалци од Универзитетската болница во Хамбург – Епендорф; во јануари 2007 година интензивен семинар (40 часа) во Универзитетската болница во Хамбург – Р.Германија.

Во 2007 година во рамките на COST B27 Проектот - Neuronal Oscillations and Cognition - д-р Демерџиева остварила STSM (Short Term Scientific Mission) - едномесечен престој во Gottingen, Р.Германија, насловен како – Neurophysiologic assessment of children with tic disorders, ADHD (hyperkinetic disorders) and stuttering.

Во 2009 година учествува на семинарот во Салзбург организиран од CHOP – Children Hospital of Philadelphia – насловен како – „Behavioral Pediatrics and Child Development”.

Била раководител на внатрешна организациска единица – шеф на Отсек од 2009 година – Отсек за биофидбек – на Одделот за психофизиологија. Учествувала во повеќе комисии и тела на државни органи од кои за одбележување е членството во работната група за ажурирање и имплементација на МЗД упатства и членството во Комисијата за оценка на здравствената состојба на доенчињата во Битола при Министерството за труд и социјална политика на предлог на Министерството за здравство.

Во јули 2016 година во рамките на групацијата на болници „Аџибадем“ била испратена на едукација за скрининг на слух кај новородени и мали деца и последните седум години активно работи во оваа област. Воедно е член на тимот лекари во болницата кои се вклучени во работата на развојното советувашиште на сите деца со развојни проблеми.

Наставна дејност

Во 2003 година кандидатката е избрана за асистент по предметот Педијатрија и во периодот до 2011 година активно водела практична настава за студентите по медицина, стоматологија и фармација, а потоа била и активно вклучена во доедукацијата на специјализантите по семејна медицина и како едукатор на специјализантите по педијатрија. Во октомври 2018 година избрана е во наставно звање – насловен доцент од областа педијатрија на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев” во Штип. Во изминатите 5 години била вклучена во теоретска и практична настава на студенти и била ангажирана како ментор на 5 специјализанти од областа педијатрија.

Научна дејност

Магистерските студии ги завршува во декември 2002 година со одбрана на магистерскиот труд „Биофидбек – принципи и апликација во педијатријата“ на Медицински факултет во Скопје, а докторатот го одбранува во јуни 2012 година

со наслов „Компаративна анализа на електричната мозочна активност кај деца со анорексија, анксиозност и хиперактивност“, исто така на Медицинскиот факултет во Скопје.

Член е на Здружението на педијатри на РМ, Македонското здружение за психофизиологија, Интернационалната лига за борба против епилепсија и член на SAN (Society of Applied Neuroscience).

Активно учествува во два домашни проекти: „Етиолошка дијагноза на долнореспираторните инфекции кај децата со посебен осврт на BRANCHAMELLA CATHARALIS и нејзините особини“ и „Нови концепти и методи на педијатриската психофизиологија“ – проекти на Министерството за наука на РМ, како и во четири меѓународни проекти:

- Neuronal Oscillations and Cognition-COST B27;
- Neuronal Regeneration and Plasticity - NEREPLAS - COST Action B30;
- COST Action BM 0601: Advanced Methods for The Estimation of Human Brain Activity and Connectivity и
- Tubitak – Neuronal electricity and Neurofeedback 2009-2011.

Како автор/коавтор на стручно-научни трудови има свои презентации на конгреси и симпозиуми од меѓународен и републички карактер. Автор или коавтор е на 62 труда, од кои не се рецензирани последните 5.

Законски услови кои треба да ги исполнува кандидатот за избор во звање насловен вонреден професор

Научните трудови со кои насловен доцент д-р Анета Демерџиева ги исполнува законските критериуми за избор во звање насловен вонреден професор се:

Список на трудови за рецензија:

1. **A. Demerdzieva**, N.Pop-Jordanova. Brain rate parameter in children with General Anxiety Disorder. Contributions (Prilozi). Sec of Med.Sci., XL 1, 2019: 41-50.
2. **A. Demerdzieva**, N.Pop-Jordanova. History information's are indispensable in developmental assessment of children. CONTRIBUTIONS. Sec. of Med. Sci., XLI 1, 2020: 33-45.
3. **A Demerdzieva**, O Lekovska, N Angelkova, S Jordanova-Cacanovska and N Pop-Jordanova. Need for Developmental Assessment. Acta Scientific Paediatrics 4.6 (2021): 68-87.
4. Pop-Jordanova N., **Demerdzieva A**. How alcohol damages brain development in children. CONTRIBUTIONS. Sec. of Med. Sci., XLIII 3, 2022: 29-42.
5. **Demerdzieva A**, Pop-Jordanova N. An overview of pediatric approaches to child with developmental delay especially if there is suspicion of ASD in first few years of life. CONTRIBUTIONS. Sec. of Med. Sci., XLIII 3, 2022: 43-53.

	Автор	Наслов на трудот	Списание	Година и линк на излегување на трудот и импакт-фактор
1.	A Demerdzieva, O Lekovska, N Angelkova, S Jordanova- Cacanovska and N Pop-Jordanova.	Need for Developmental Assessment.	Acta Scientific Paediatrics	June 2021. Volume 4 Issue 6: 68-87. <i>IF=1,197</i> https://eprints.ugd.edu.mk/31730/
2.	A. Demerdzieva, N. Pop-Jordanova..	Brain rate parameter in children with General Anxiety Disorder.	CONTRIBUTIONS. Sec. of Med. Sci.	XL 1, 2019: 41-50. <i>Списание на МАЛУ – Pubmed</i> https://eprints.ugd.edu.mk/31717/
3.	A. Demerdzieva, N. Pop-Jordanova.	History information's are indispensable in developmental assessment of children.	CONTRIBUTIONS. Sec. of Med. Sci.	XLI 1, 2020: 33-45. <i>Списание на МАЛУ – Pubmed</i> https://eprints.ugd.edu.mk/31731/
4.	Pop-Jordanova N., Demerdzieva A.	How alcohol damages brain development in children.	CONTRIBUTIONS. Sec. of Med. Sci.	XLIII 3, 2022: 29-42. <i>Списание на МАЛУ – Pubmed</i> https://eprints.ugd.edu.mk/31732/
5.	Demerdzieva A, Pop-Jordanova N.	An overview of pediatric approaches to child with developmental delay especially if there is suspicion of ASD in first few years of life.	CONTRIBUTIONS. Sec. of Med. Sci.	XLIII 3, 2022: 43-53. <i>Списание на МАЛУ – Pubmed</i> https://eprints.ugd.edu.mk/31729/

Листа на трудови и евалуација на трудовите за изборот на д-р Анета Демердиева (публикувани во последните 5 години).

1. **A Demerdzieva,** O Lekovska, N Angelkova, S Jordanova-Cacanovska and N Pop-Jordanova. Need for Developmental Assessment. Acta Scientific Paediatrics 4.6 (2021): 68-87.

Трудот ја потенцира потребата од сеопфатен преглед на детето што го вклучува не само неговото физичко здравје, туку во исто време и неговиот ментален и социјален развој. Целта е всушност рано откривање на развојно доцнење, што е не само одговорност туку во исто време и обрвска на секој педијатар. Целта на овој труд е да се направи анализа на развојното следење базирано на информациите добиени од родителите и да се утврди процентот на деца кои бараат понатамошна евалуација со цел да се започне рана интервенција. Групата автори на трудот го опишуваат пристапот во развојното следење што се состои од првично многу внимателно земање на педијатриска анамнеза, а потоа внимателен преглед на соматскиот статус со цел да се исклучи одредена органска дисфункција. Во овој

дел посебен акцент авторите ставаат на невролошката проценка имајќи го предвид фактот на честата асоцијација на развојното доцнење со епилептичните синдроми и структурни анатомски абнормалности – посебно фронтална атрофија. Во трудот е опфатено развојно следење на 465 деца на возраст од 12-60 месеци испратени во Центарот за развојно следење во Клиничката болница „Аџибадем Систина“ во период од 4 години – од јануари 2016 до декември 2019 година. Проценката е направена со користење на чек-листите за развојно следење препорачани од Центарот за контрола и превенција на болестите во САД. Во трудот резултатите се дадени за секоја возрастна група поединечно. Заклучокот е дека првите 5 години од животот на детето се круцијални за неговиот мозочен развој и академски постигања. Всушност, правилната развојна проценка може засекогаш да ја промени траекторијата на животот на детето.

2. **A. Demerdzieva, N.Pop-Jordanova.** Brain rate parameter in children with General Anxiety Disorder. Contributions (Prilozi). Sec of Med.Sci., XL 1, 2019: 41-50.

Во овој труд авторите даваат осврт на Brain rate - параметар што всушност е индикатор на општата мозочна возбуденост и корелира со метаболната и електричната активност на мозокот. Целта на истражувањето е да се пресмета овој параметар кај анксиозни пациенти и резултатите да се споредат со оние кај здрави индивидуи и кај деца со анорексија и дефицит на вниманието. Авторите дијагнозата кај сите испитаници ја поставиле врз основа на два статистички прирачници (DMS-IV и ICD-10), медицинската историја, невропсихолошката процена, биохемиските анализи и QEEG. Добиените резултати биле експортирани во софтвер за brain rate и пресметани за секој регион посебно. Резултатите покажале дека во однос на сагиталната и латералната топографија, максимални вредности на параметарот brain rate се добиени кај групите здрави испитаници и кај оние со анорексија. Најниски резултати се добиени кај хиперактивните деца во сите три региони. Според ова авторите заклучиле дека сите анализирани патолошки состојби во детството, особено анксиозноста, може да се дефинираат како состојби на смалена ментална возбуденост, што може да биде специфичен знак за мозочна дисфункција.

3. **A. Demerdzieva, N.Pop-Jordanova.** History information's are indispensable in developmental assessment of children. CONTRIBUTIONS. Sec. of Med. Sci., XLI 1, 2020: 33-45.

Во овој труд авторите повторно ја потенцираат улогата на педијатарот во развојната проценка на децата на возраст од 12 до 60 месеци. Анализирани се 465 деца во период од четири години (2016 - 2019) упатени во Клиничката болница „Аџибадем Систина“ под сомнение за отстапување од нормалниот развој. Во алгоритмот на обработката на пациентите иницијално биле земен точни анамнестички податоци – посебно за пренаталниот, перинаталниот и постнаталниот период. Добиените резултати покажале дека 16,13 % од анализираниите пациенти имале сериозна болест во семејната историја и идентичен процент деца имале перинатални проблеми што биле причина за третман на ЕИИТ (единица за интензивна нега и терапија). Во поглед на исхраната само половина од децата биле на мајчино млеко. Само 7,53 % од децата не биле вакцинирани. Од аспект на психомоторниот развој само 11,83 % од децата не оделе во моментот на првичната процена, а 65,81 % немале говор. За авторите поразителни биле информациите за

контрола на сфинктерите – 75,27 % од децата во моментот на првичната проценка се уште биле со пелени односно немале воспоставено контрола на сфинктерите. Алергиските манифестации биле ретки и нотирани само кај 8,60 %, а сериозна болест во минатото – имале 19,35 % од анализираниите пациенти. Заклучокот на авторите е дека добрата анамнеза е неопходна во процесот на развојна проценка, посебно кога ќе се идентификуваат одредени причинители како ризик-фактор за развојно доцнење. Добиените информации се насоки за пројабочени иследувања, кои би ја потврдиле причинско-последичната врска.

4. Pop-Jordanova N., **Demerdzieva A.** How alcohol damages brain development in children. CONTRIBUTIONS. Sec. of Med. Sci., XLIII 3, 2022: 29-42.

Во овој труд авторите се осврнуваат на фактот дека и покрај општоприфатеното тврдење дека алкохолот има тешки здравствени последици, насекаде низ светот луѓето пијат за да се социјализираат, да прославуваат или да се релаксираат. Најчувствителни периоди од аспект на динамичните мозочни промени се гестацијата (од зачнување до раѓање), доцната адолесценција (15–19 години) и постарата возрасна група (над 65 години). Трудот примарно се осврнува на негативните последици на алкохолот кај деца што биле изложени на оваа хемикалија пред раѓањето, ентитет познат како фетален алкохолен синдром (ФАС). Станува збор за ревијален труд кој е базиран на публикувани статии во ПубМед објавени во последните две децении и содржи анализа на над 150 трудови. Авторите потенцираат дека употребата на алкохол за време на бременоста може да предизвика спонтани абортуси, мртвородени деца и цела палета долгорочни физички, бихевиорални и интелектуални попречености. Ефектите на етанолот се изразени врз група молекули што се вклучени во невроинфламацијата, миелинизацијата, невротрансмисијата и невралната функција. Авторите прават осврт на модерните невроимицинг-техники што овозможуваат спецификација на фини структурни промени во оштетениот мозок: редукција на волуменот на фронталниот лобус, вклучително на средниот фронтален гирус во префронталната кора, промени во хипокампусната структура, интерхемисфериска поврзаност, абнормалности во глија-клетките, дефицит во белата маса итн. Како резултат од дефицитарната интерхемисферична поврзаност, засегната е миелинизацијата на корпус калозум, состојба што може да предизвика аутизам, мозочен удар, шизофренија, деменција, како и растројство на когнитивните вештини и невробихевиорални дефицитарности. Во трудот посебно е нагласено дека многу симптоми и невроимицинг карактеристики се слични кај АДХД и ФАС, така што е неопходна прецизна анамнеза за пренатална експозиција на алкохол и никотин за да се направи реална интерпретација на клиничките симптоми.

5. **Demerdzieva A,** Pop-Jordanova N. An overview of pediatric approaches to child with developmental delay especially if there is suspicion of ASD in first few years of life. CONTRIBUTIONS. Sec. of Med. Sci., XLIII 3, 2022: 43-53.

Авторите во овој труд даваат осврт на улогата на педијатарот не само во справувањето со многу сериозни проблеми кај децата туку и во помош на семејството во прифаќање на проблемот. За некои патолошки состојби симптомите кај децата можат да бидат дискретни и затоа одговорноста на педијатарот е огромна во разликувањето на нормалното од патолошкото. Авторите потенцираат дека се соочуваме со нов период во развојната проценка кај децата. Можеби најголемиот

проблем е што родителите не го препознаваат вистинскиот проблем навреме. Од аспект на невноразвојно доцнење најголемата грижа на родителите најчесто е поврзана со говорот. Затоа е многу важно да се добијат објективни анамнестички податоци и да се направи внимателен физикален преглед, невропсихолошка процена, метаболен и генетски скрининг. Етиологијата најчесто е мултифакторска: генетски, епигенетски и негенетски фактори дејствуваат во комбинација и на различни начини. Многу деца изгледа дека имаат типичен невноразвој во првата година. Најдено е дека една третина од децата со растројството од групата на аутистичен спектар ги губат своите вештини во претшколскиот период, особено оние поврзани со говорот, но понекогаш и со невербалната комуникација, социјалните вештини и играта. Како заклучок, авторите потенцираат дека е многу важно да се препознаат рано знаците за растројството од групата на аутистичен спектар и на другите развојни растројства за да се започне со рана интервенција. Клиничкиот педијатар има за цел да направи корелација меѓу клиничките манифестации и биолошките основи поврзани со невноразвојните растројства, особено кај растројството од групата на аутистичен спектар. Причината за тоа е подобар приод кон можностите за третман.

Насловен доцент д-р Анета Демерџиева е еден од авторите на „**Медицинскиот речник**“ – второ дополнето и изменето издание на 1088 страници, објавено од Издавачката куќа СОФИЈА од Богданци (ISBN 978-4756-75-0) - дело кое е изработено со цел помош во секојдневната работа на секој студент по медицина и лекар, но и на секој академски граѓанин кој во некој момент има потреба од објаснување при користењето на стручните термини.

Има неколку дела:

- Етимолошки латински-англиски-македонски речник;
- Македонско англиски речник;
- Англиски-македонски-латински речник;
- Епонимен речник;
- Посебни додатоци – фармацевтски речник; некои биолошки константи на човекот; календар на вакцинации (дел од посебен интерес на авторот), административно-медицински документи, меѓународен систем на мерни единици, римски броеви и латински сентенци.

Насловен доц. д-р Анета Демерџиева е воедно и ментор на 5 лекари запишани на специјализација по предметот Педијатрија.

Стручно-апликативна дејност

Д-р Анета Демерџиева била вклучена во наставата по предметот Педијатрија за студенти по медицина и стоматологија, откако првпат именувана за асистент по педијатрија во 2003 година, до 2011 г., во континуирано времетраење од 8 години.

Учествувала во неколку меѓународни научни проекти во соработка со МАНУ (Македонската академија на науки и уметности). Посебно треба да се истакне учеството заедно со комплетниот македонски тим во Проектот „Neuronal Oscillations and Cognition-COST B27“, каде што првпат носител на проект на ЕУ е земја која не е член на Европската Унија (голема чест за македонската наука) и учеството на Neuronal Regeneration and Plasticity – NEREPLAS – COST Action B30 – како член на Management Committee;

Д-р Анета Демерџиева е искусен професионалец во својата област со 23 години специјалистички стаж. Оттука таа е и член на повеќе професионални организации како: Македонско лекарско друштво, Здружението на педијатри на РМ, Македонското здружение за психофизиологија, Интернационалната лига за борба против епилепсија и член на SAN (Society of Applied Neuroscience).

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Рецензентската комисија детално ги разгледа доставените документи и докази за севкупните активности на кандидатката насловен доцент д-р Анета Демерџиева. Согласно со претходно наведените податоци во рефератот, комисијата е едногласна во оцената дека со целокупната своја досегашна работа, д-р Анета Демерџиева има придонес во наставно-образовната, научноистражувачката, стручно-апликативната и организациско-развојната дејност, со посебен акцент во областа на педијатријата. Врз основа на приложениот материјал и изнесените податоци, според Правилникот за единствените критериуми и постапката за избор на наставно-научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, Рецензентската комисија има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет да го усвои нашиот предлог кандидатката насловен доцент д-р Анета Демерџиева да биде избрана во звање насловен вонреден професор за наставно-научната област педијатрија на Факултетот за медицински науки при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Академик Нада Поп-Јорданова, редовен професор во пензија,
претседател, с.р.

Д-р Оливера Муратовска, редовен професор во пензија, с.р.

Д-р Ивица Смоковски, вонреден професор, с.р.

ТАБЕЛА НА АКТИВНОСТИ КОИ СЕ БОДУВААТ ПРИ ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ

Ред. бр.	Наставно-образовна дејност	Поени				Вкупно
		Во земјава		Во странство		
1	Избор во звање помлад асистент	1	10	/	/	10
2	Избор во звање асистент	1	15			15
3	Избор во звање асистент-докторанд	1	20			20
4.	Избор во звање доцент	1	30			30
	ВКУПНО					75
Ред. бр.	Научноистражувачка дејност и стручно-уметнички активности	Поени				Вкупно
		Во земјава		Во странство		
		број	поени	број	поени	
1	Научен труд објавен во списание со ИФ (прв автор)			1	15	15
2	Научен труд објавен во меѓународно научно списание (прв автор)			3		27
3	Научен труд објавен во меѓународно научно списание (втор автори)			1	6	6
4	Труд со оригинални научни резултати, објавени во зборник од трудови на научен собир	1	2			2
5	Одржано предавање по покана од научна институција, музички настап на официјален концерт	1	2			2
6	Одбранета докторска теза	1	8			8
7	Одбранета магистерска работа	1	4			4
8	Одбранета специјализација	1	6			6
	ВКУПНО					70

Ред. бр.	СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ И ОРГАНИЗАЦИОНО-РАЗВОЈНА ДЕЈНОСТ	Поени	
		во земјата	Во странство
3	Речник - Медицински Речник на 1088 страни објавен во 2022 год.	10	
	ВКУПНО		10

Вкупно 155 бода